

Februari 2009

1

UITGAVE VAN HET BISDOM HAARLEM

Bisdom Haarlem - Amsterdam

SamenKerk

EEN AANBOD OM TE
luisteren

pagina 6

OVERVOLLE SINT NICOLAASKERK BIJ
**naamswijziging
Bisdom**

pagina 12

De gevangenen bezoeken

Inhoud:

Advocaat Willem Anker: "Ik zie langgestraften in de eerste plaats als mens"	4
Vrijwilligerswerk in de gevangenis	6
Het feest van de herstelde schepping	8
Een toren midden in het water	10
De naamswijziging van het bisdom	12
Van Onderop	14
Bron van leven wilt Gij zijn!	16
Vermeldenswaard	18
Inspirerende activiteiten:	
Studenten in Amsterdam	19
Jubilea	20
Geboekt	22
Hulpactie Gaza	22
Israel en de Palestijnen	23
'n Beetje Crypto	25
Catechese: waar draait het om?	26
Huwelijk & Gezin:	
Vrouw, wie ben je?	29
Personalía	31
Onbekende geschiedenis	32

Ik zie langgestraften in de eerste plaats als mens 4

Vrijwilligers gezocht 7

Een toren midden in het water 10

Naamswijziging van het bisdom 12

Inspirerende activiteiten 19

Hulpactie Gaza 22

Catechese: waar draait het om 26

colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem en verschijnt tienmaal per jaar nummer 1 jaargang nr. 35
Verantwoordelijke redactie:
 Margot de Zeeuw,
 Wim Peeters, hoofdredacteur
 Eugène Brussee
Redactiesecretariaat:
 Yvonne Ceelie-Khoesial
Redactieadres:
 Samen Kerk
 Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
 Telefoon: (023) 511 26 60

Faxnummer: (023) 511 26 59
 Giro 43509
 E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem.nl
 Internet: www.bisdomhaarlem.nl
Medewerkers:
 Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
 Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)
 Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
 Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)
 Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)
 Thom Breukel
 Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)
Abonnementenprijs:
 € 23,50 per jaar; buitenland: € 31,50 per jaar

Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40
Advertenties:
 ACTA Uitgeversorganisatie
 Postbus 7160
 6050 AD Maasbracht
 Telefoon: (0475) 463 465
 E-mail: info@actauitgevers.nl
Vormgeving/technische realisatie:
 Novente vormgevers, Barneveld
 Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

De gevangenen bezoeken

Een feestelijk begin van het nieuwe jaar beleefden we op 9 januari. Met de naamsverandering van ons bisdom begon het jubileum, waarover u in dit nummer uitgebreid geïnformeerd wordt.

In onze reeks "de werken van barmhartigheid" is deze maand "de gevangenen bezoeken" aan de beurt. We spraken met Wim Anker van de beroemde advocatenteueling uit Leeuwarden. Hij pleit al jaren voor afschaffing van de levenslange gevangenisstraf en rekt het tot zijn taak om met grote regelmaat langgestraften te bezoeken. We hebben een gesprek met Tineke Tan, die als vrijwilligster in Heerhugowaard mensen in de penitentiare inrichting aldaar opzoekt. We plaatsen ook een oproep aan ons allemaal om deze bijzondere vorm van christelijke solidariteit ernstig te nemen.

De bisschop schrijft, mede naar aanleiding van het Darwinjaar, over ons scheppingsgeloof, dat met Kerstmis zijn hoogtepunt viert. Kerkengek voert ons nogmaals naar de Amstel waar in Bovenkerk een juweel van Hollandse neogothiek te bewonderen valt.

Ko Schuurmans belicht het gesprek van Jezus met de Samaritaanse vrouw bij de put: "Geef mij te drinken van het water dat Jij bent".

We hebben aandacht voor de impulsdag catechese, voor de tragedie in de Gazastrook, en natuurlijk, op de achterpagina, voor de (tijdelijk) onbekende geschiedenis achter foto's uit onze plaatselijke Kerk. Bij het ter perse gaan van dit nummer werd bekend dat mevrouw Arja Paulus, bijna dertig jaar lang werkzaam als telefoniste (dus de "stem van het bisdom") en vraagbaak en luisterend oor, na een korte ziekte is overleden. In het maartnummer vindt u een portret van haar. God geve haar de eeuwige vrede en vreugde.

En dan nog dit. Grote beroering is er ontstaan over de wel heel ongelukkige samenloop van omstandigheden, waarbij de paus de excommunicatie van vier bisschoppen van de traditionalistische H.Pius X Broederschap ophief, en tegelijkertijd een interview werd uitgezonden met een van de vier, de Britse bisschop Williamson, die het bestond de moord op zes miljoen joden te ontkennen, tot en met het bestaan van gaskamers toe. De reacties uit de kerk spreken voor zich: "Respectloos en idioot", lieten de Nederlandse bisschoppen weten. "Onaanvaardbaar. Bisschop Williamson moet zijn woorden hoe dan ook terugtrekken", zeiden hun Duitse collega's bij monde van hun woordvoerder. "Beangstigend en beschamend" noemde de Weense aartsbisschop kardinaal Schönborn de uitlatingen.

David Neuhaus, woordvoerder van het vicariaat voor de Hebreeuws-sprekende christenen in het Heilig Land zei: "De positie van de Kerk ten opzichte van de Holocaust is een heel gevoelig thema voor de plaatselijke katholieke gemeenschap. Het raakt het hart van onze aanwezigheid hier." Hij noemde de Joodse gevoeligheid op dit punt "allerbegrijpelijkst".

Het interview werd opgenomen midden november, en uitgezonden een dag nadat de paus het decreet had getekend, op 22 januari. De Osservatore Romano merkt overigens op dat de opheffing van de excommunicatie niet betekent dat de bisschoppen nu een "communio", volledige gemeenschap, met de Katholieke Kerk zijn. Het is een eerste stap in een lang proces, aldus het Vaticaanse dagblad.

De paus had gekozen voor deze datum, omdat die dag de vijftigste verjaardag vormt van de aankondiging van het Tweede Vaticaans Concilie door zijn voorganger, de zalige paus Johannes XXIII.

Al met al een bizarre zaak, die nog maar eens aantoonde hoe belangrijk het is dat kandidaten voor het bisschopsambt uitvoerig gecheckt worden, en niet benoemd uit impulsen van volksgunst of privé-inzicht. ■

Redactie

De gevangenen bezoeken

Wim Anker leidt samen met zijn tweelingbroer Hans Anker het bekende advocatenkantoor Anker & Anker in Leeuwarden. Het kantoor is gespecialiseerd in strafrecht en staat verdachten ook pro deo bij, wat heeft bijgedragen aan het sociale gezicht waar het kantoor nu om bekend staat. In zijn vrije tijd bezoekt Wim Anker diverse langgestraften, reden voor Samen Kerk deze bewogen advocaat te interviewen.

Advocaat Wim Anker:

“Ik zie langgestraften in de eerste plaats als mens”

De afgelopen jaren was Wim Anker (1953) advocaat in een groot aantal geruchtmakende zaken. Zo verdedigde hij Ferdi E., de ontvoerder en moordenaar van Gerrit Jan Heyn. Hij stond verpleegster Martha U. bij die vier bejaarde bewoners van een verpleegtehuis ombracht. Ook was hij raadsman van Richard Klinkhamer, die zijn vrouw vermoordde en van Louis H., die onlangs in hoger beroep tot levenslang werd veroordeeld voor de moord op Corina Bolhaar en haar twee kinderen in 1984.

Wim Anker is niet alleen advocaat, maar ook een onvermoeibaar pleiter voor afschaffing van de levenslange gevangenisstraf. Daarnaast bezoekt hij in zijn eigen tijd diverse langgestraften, die met of zonder tbs hun dagen zonder veel bezoek slijten in de gevangenis. Die bezoeken zijn voor hem even wezenlijk als het geven van juridische bijstand: “Ik blijf een groot aantal langgestraften na de veroordeling met enige frequentie bezoeken. In het algemeen eindigt een strafzaak na de beslissing van de rechter. Dat is in mijn praktijk ook zo. Ik maak echter een uitzondering voor cliënten die een zeer lange gevangenisstraf hebben gekregen. Het gaat in die gevallen vrijwel steeds om (meervoudige) moord of doodslag.”

Hond

Voor de openbare terechtzitting heeft Anker maan-

denlang intensief contact gehad met de betrokkene: “Het valt mij zwaar om dan, in het geval van een veroordeling tot 20 jaar of levenslang, mijn cliënt ‘het beste te wensen voor de toekomst’. Naast toga-dragers ben ik ook mens. Daarnaast weet ik uit eigen ervaring dat mensen die tot zeer lange gevangenisstraffen zijn veroordeeld, in de loop der tijd niet of nauwelijks nog bezoek ontvangen. Zeker bij de levenslang gestraften is dat het geval. Soms zouden ze willen dat er een hond op bezoek kwam, maar die mag er officieel niet in...”

Al die werkzaamheden na een veroordeling doet Anker op vrijwilligersbasis, hij ontvangt er zelfs geen ‘pro deo’-vergoeding voor van de staat. Bij enkele langgestraften is Anker nog de enige die langskomt. Dat doet hij overigens niet om ze (valse) hoop te geven: “Dat doe ik om enige morele steun te verlenen en ik probeer dan tijdens de detentie ook nog een aantal praktische zaken voor ze te regelen. Te denken valt hierbij aan een overplaatsing, een computer op cel, extra bezoek enzovoorts.” Ondanks het intensieve contact houdt Anker wel altijd een professionele afstand, maar hij blijft zijn cliënten - zonder uitzondering - steeds in de eerste plaats als mens zien: “Het gebeurt zelden dat ik tijdens een gesprek in de gevangenis nog de beelden van het (gruwelijke) delict op mijn netvlies heb. In de regel bouw ik een band op met de cliënt in dergelijke

zaken. Voor mij is het spreekwoord “wie goed doet, goed ontmoet” geen drijfveer. Ik merk wel vaak aan de reactie van de betrokkenen dat ze uitkijken naar mijn bezoek en dat ze blij zijn in de eerste plaats als mens te worden benaderd. Het is wel aandoenlijk te constateren dat voor de kerstdagen een grote hoeveelheid kerstkaarten binnendruppelt, afkomstig van de zeer lang gestraften. De teksten zijn soms ontroerend en waardevol.”

Wetswijziging

Anker is grootgebracht in een warm en hecht gezin, dat steeds in kleine gemeenschappen heeft gewoond (Vlieland, Schiermonnikoog, Akkrum). Zijn

ouders waren beiden van doopsgezinde huize en begripen als vergeving en “recht op een tweede kans” waren in het gezin vanzelfsprekend. Anker: “De bezoeken zijn voor mij ook waardevol. Vrijwel alle betrokkenen hebben toch een sterke overlevingsdrang en kijken uit naar een nieuwe start in de samenleving, hoever die start ook nog verwijderd is. Bij de levenslanggestraften staat de deur zelfs niet op een kier. Dat zijn de lastigste en zwaarste gesprekken. Deze mensen hebben geen enkel uitzicht, geen enkele horizon, geen enkel perspectief.” Juist vanwege dat gebrek aan perspectief, zet Anker zich in voor een wetswijziging: “Op dit moment heb ik met een aantal gelijkgestemde juristen gesprekken met diverse politieke partijen. De bedoeling is om een wetswijziging te realiseren in die zin dat bij de levenslanggestraften na vijftien of twintig jaren een volledig nieuwe toetsing mogelijk wordt door een rechterlijke instantie. Dit systeem bestaat in de meeste EU-landen al. Nederland heeft het meest rigide systeem op het gebied van de levenslange gevangenisstraf.”

Zijn grote en langdurige betrokkenheid bij zijn cliënten is voor Anker vanzelfsprekend, maar hij merkt dat er grenzen aan zitten: “Aangezien ik geen maatschappelijk werker, predikant of humanistisch raadsman ben, kan ik niet (meer) drie gesprekken met levenslanggestraften op één dag plannen. Ik heb dat

Huisaltaartje op een stoel in een cel in het Haarlemse Huis van Bewaring.

één keer gedaan, maar daarna nooit meer! Ik moet op dat punt ook mijn eigen grenzen bewaken. Mijn broer moet mij op dit punt nog wel eens afremmen. We hebben een kantoor waar 21 mensen werken en er moet zo nu en dan ook zakelijk gedacht worden. Zolang Hans en ik in de leiding van het kantoor zitten, zal het echter altijd een kantoor met een sociaal gezicht zal blijven. We zijn nu 55, dus dat zal wel niet meer veranderen...”

De gevangenen bezoeken

'Gedetineerden leven toe naar de wekelijkse kerkdienst. Ze beleven die op een intense manier met elkaar. Dat samenzijn is voor hen en voor mij echt kerk zijn. De momenten waarop de kaarsjes worden aangestoken voor hun dierbaren buiten en voor hun eigen intenties zijn indrukwekkend. Het raakt mij in mijn hart. In een voorbede boek worden hun eigen gebeden opgeschreven. Als die dan in gebed voor God worden gebracht, is iedereen met elkaar verbonden. Dat is heel bijzonder'

Vrijwilligerswerk in de gevangenis:

"Een aanbod om te luisteren"

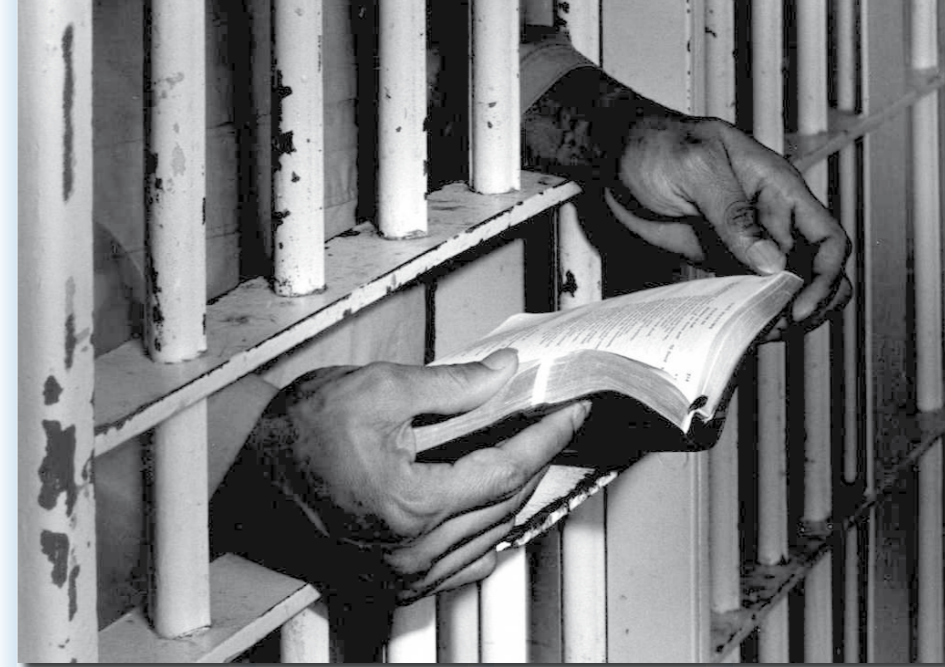
Tineke Tan, die zelf in de verzorging werkt, vertelt over haar vrijwilligerswerk. Ze woont eigenlijk op een steenworp afstand van de penitentiaire inrichting in Heerhugowaard, waar in de loop der tijd onder meer vrouwen en vreemdelingen gedetineerd waren. De zorg voor mensen die zich aan de kant bevinden waar de klappen vallen, is haar eigenlijk met de paplepel ingegoten. Ze keek het voorbeeld af van haar moeder, die heel concreet mensen in huis opnam. En Tineke zelf geeft het door aan haar kinderen. Het thuisfront neemt haar justitiewerk zeer serieus. Wie de evangelist Matteus ernstig neemt en de woorden die Jezus daar spreekt: 'Ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe', die weet dat je met het bezoek aan gevangenen Jezus navolgt in een van de werken van barmhartigheid.

Uitnodiging

Tineke is vrijwilliger bij de kerkdiensten die in de gevangenis gehouden worden. Er is een groep van ongeveer zeven vrijwilligers. Tineke: "Na de dienst is altijd een goed moment om mensen aan te spreken op hun geloof. Ze stellen het op prijs als je er maar vraagt. Dat is buiten veel moeilijker, maar zij vertellen er gemakkelijk over. In mijn gebed vraag ik ook om een goed contact met de gedetineerden. Dan komt er iedere keer wel weer iemand op mijn pad. Ze geven mij hun vertrouwen en vertellen hun verhaal. Dat delen ze graag met iemand van buiten de inrichting. Eigenlijk is het een wat eenzijdige ontmoeting. Vaak raken ze niet uitgepraat. Ik hoef maar weinig in te brengen, ze zitten niet op mijn antwoorden te wachten. Eigenlijk ervaren de gedetineerden zo'n gesprek als een uitnodiging om te vertellen en een aanbod om te luisteren."

Het vrijwilligerswerk van Tineke houdt niet op bij de zondagse kerkdienst. Ze merkt tijdens de vieringen en daarna goed wie er in een isolement zit en een extra bezoek kan gebruiken. Bij die ene persoon gaat ze dan regelmatig op bezoek tijdens het bezoekuur. Dan kan er een persoonlijk contact ontstaan en kun je iets extra's betekenen voor deze unieke persoon. Tineke benadrukt het nog eens: "De gemeenschap in de gevangenis is ook echt kerk. Zo voelen de gedetineerden dat en de aanwezigheid van mensen van buiten onderstreept dat zeker. Hier kom je een uniek stukje kerk tegen. Wanneer je iets voor een ander doet, geeft dat zoveel betekenis en geluk aan je eigen leven. Dat zouden veel meer mensen moeten doen. Ik hoop dat mijn indrukken andere mensen over de drempel helpt, niet alleen in Heerhugowaard maar ook in andere gevangenissen." ■

De gevangenen bezoeken:

Vrijwilligers gezocht

Elk jaar worden mensen uitgenodigd om naar de open dag van Justitie te komen. Zij gaat naar een TBS kliniek. Hij gaat naar de gevangenis. Met dergelijke zinnestukjes worden burgers opgeroepen om achter de tralies te komen kijken. Velen maken van de mogelijkheid gebruik. Er moeten steeds mensen teleurgesteld worden, omdat er maar een beperkt aantal personen eenmalig naar binnen kan. Naast deze groep die bij een open dag uit vrije wil naar binnen gaat, zijn er mensen die regelmatig vrijwillig in de huizen van bewaring, gevangenissen en TBS klinieken langsgaan, bijvoorbeeld als bezoekvrijwilliger. Deze vrijwilligers bezoeken gedetineerden die weinig tot geen bezoek ontvangen. Andere vrijwilligers doen mee aan de gespreksgroepen die worden gehouden door de geestelijke verzorging. Tenslotte zijn er vrijwilligers die nu en dan aanwezig zijn tijdens de kerkdiensten die elke zondag gehouden worden.

Vertegenwoordiger

Veel vrijwilligers zijn, nadat zij gevraagd werden, uit een soort nieuwsgierigheid in de gevangenis gaan kijken. Het bijzonder concrete werk spreekt hen vaak onmiddellijk aan. Ze willen en kunnen daarin iets van hun betrokkenheid als burger en als christen laten zien. Ze voelen zich op een of andere manier vertegenwoordiger van hun kerk en zijn geïnteresseerd in mensen. Ze vertellen: 'Ik kan iets voor een ander betekenen, dit werk geeft mij voldoening en bevrediging. 'Het is zinvol en nuttig, het is fijn als ze zeggen 'bedankt'. Het is gewoon leuk, je bent niet alleen voor jezelf op de wereld, als iemand door mijn bezoek weer even blij is geweest...'

Gevangenen bezoeken is één van de werken van barmhartigheid en een dergelijk bezoek is een enorme steun voor de gedetineerde die soms nauwelijks bezoek ontvangt. Meeleven speelt dan ook een belangrijke rol. Naast het geloof is dat een belangrijke inspiratiebron voor dit vrijwilligerswerk. Vrijwilligers bieden dus sociaal contact, aandacht en belangstelling, ondersteuning, praktische hulp en waardering. Toch verliezen vrijwilligers niet uit het oog dat de gedetineerde strafbare feiten heeft begaan of daarvan verdacht wordt.

Vrijwilligers helpen de pastor ook bij allerlei praktische zaken. Veel wezenlijker echter is dat ze de geloofsgemeenschap in de omgeving vertegenwoordigen. Steeds weer verbazen gedetineerden zich erover dat mensen zomaar tijd vrijmaken voor hen. Doordat vrijwilligers soms jaren trouw zijn, zorgen ze ook voor continuïteit en samenhang. Die aanwezigheid is enorm belangrijk wanneer je situatie zonder uitzicht is en je geen uitweg ziet. Geestelijk verzorgers en gedetineerden waarderen de bijdrage van vrijwilligers bijzonder.

Meer informatie

Voelt u zich na het lezen van deze bijdrage aangesproken? Dan is het misschien wat voor u: vrijwilliger bij het justitiepastoraat. Staat u stevig in het leven? Kunt u met een ander meeleven? Kunt u goed luisteren? Hebt u een open hart? Dan biedt het justitiepastoraat een interessant en gezellig werk op vaste tijden met kans op verdere ontwikkeling en vorming. Het geeft u de mogelijkheid om betrokkenheid te laten zien en een werk van barmhartigheid te verrichten. Kijk eens op: www.gevangenispastor.nl Bent u geïnteresseerd? Mail dan naar bertsimons@dji.minjus.nl. ■

Deze maand is het tweehonderd jaar geleden dat Charles Darwin werd geboren, de grondlegger van de evolutieleer. Met Kerstmis sprak onze bisschop over de kern van ons geloof, dat een scheppingsgeloof is. Hieronder een verkorte weergave van het woord van de bisschop.

Het feest van de herstelde schepping

In deze nacht stromen weer miljoenen mensen naar de kerken, overal ter wereld. Ze willen de sfeer van kerstmis proeven. Ze willen geraakt worden door het mysterie van Gods liefde.

Voor sommigen is het misschien een hernieuwd contact met het geloof van hun jeugd; voor anderen wellicht een eerste kennismaking met de Blijde boodschap van Verlossing en Leven.

Zij zijn van harte welkom. We hebben het als bisschoppen uitgesproken in de media actie 'welkom thuis' van de afgelopen weken. Als kerstmis voor u betekenis heeft, maar u wellicht de grandioze diepgang van dit feest – ook voor uw eigen leven –, niet meer helemaal bewust bent, wil ik proberen met u vanavond hierin wat dieper door te dringen, om niet alleen te blijven staan bij de sfeer en bij het gevoel. Schrift en Traditie reiken ons drie inzichten aan:

Het eerste inzicht is dat de schepping, de wereld, ja het hele universum is voortgekomen, niet uit toeval, maar uit liefde. Dit is nergens in tegenspraak met de inzichten van de wetenschap. Bij zijn schepping gebruikt God alle krachten die Hijzelf in de natuur gelegd heeft, de oerknal, evolutie, processen, genetica, ja zelfs wat wij in ons beperkte zicht toeval noemen. Hij gebruikt alles om uit de chaos van het begin onze wonderlijke wereld te doen voortkomen, zonnestelsels, planeten, het leven, planten, dieren, en tenslotte zijn meesterwerk: de mens. Een wezen waarin Hij zijn eigen goddelijk Beeld inprent, en waaraan Hij al zijn liefde wil geven. Een wezen bestemd om ook zelf lief te hebben, en vrij, omdat liefde niet mogelijk is zonder vrijheid. Dat zijn wij. Daarin ligt onze unieke waardigheid en eeuwige bestemming. Dat is het eerste inzicht van ons geloof.

Als tweede inzicht leert de Bijbel ons dat Gods schepping in oorsprong goed is, maar dat er iets gebeurd is waardoor het fout is gegaan. Eerst in de geestelijke wereld, later in de natuurlijke. De mens heeft zich in vrijheid afgewend van God, de Bron van alle Licht, Leven en Liefde, en zich verstrikt in kwaad en leed. We zien het in onszelf en om ons heen. Zelfs de natuur kent pijn en lijden, zegt de Schrift, en "kreunt in barensweeën, altijd door".

Het derde inzicht zegt dat God die negatieve beweging al heeft omgekeerd. In Christus heeft Hij een nieuw begin gemaakt. De Schepper is één geworden met Zijn schepsel. Hij is doorgedrongen tot in alle diepten van het menselijk bestaan, van z'n gebrokenheid en verlatenheid, om zo dit alles dwars door Kruis en Opstanding heen, mee te slepen naar een nieuwe onvergankelijke, eeuwige toekomst.

Daarom vieren we vandaag feest. Kerstmis is het feest van de hoop. Wat er ook gebeurt in ons leven en in de wereld; door welke crises en rampen we heen zullen moeten, uiteindelijk zal de verlossing die 2000 jaar geleden begonnen is zich onstuitbaar doorzetten. Er komt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Dat is goddelijke belofte. Wanneer het komt en hoe het komt hangt ook van ons af. Wij zijn geroepen om vanuit de hoop en in de kracht van Christus de moed niet te verliezen, maar te blijven werken aan een wereld van gerechtigheid, waarheid en liefde. Maar kerstmis is ook een uitnodiging om verlossing aan jezelf te laten gebeuren. En dat is meer dan het aannemen van een aantal waarheden. Het is allereerst je binden aan Christus, door je manier van leven, door je geloof, en op unieke wijze door doop en sacrament. Dan stroomt

zijn Leven in ons leven. Dan wordt zijn kracht onze kracht. Je mag schuld en kwaad achter je laten. In je ontspringt een bron van innerlijke vrede. Je wordt stap voor stap een nieuwe mens. Maar het vraagt wel geloof en ontvankelijkheid, en die zijn niet altijd zo gemakkelijk op te brengen. We weten het.

Jaren geleden heb ik eens meegemaakt hoe verschillend mensen op de Kerstboodschap kunnen reageren. Ik was als jonge priester net begonnen in een nieuwe parochie en vierde daar mijn eerste kerstmis. In de nachtmis zat een man die overtuigd atheïst was. Hij ergerde zich aan al die mensen die met kerstmis maar naar de kerk kwamen, en was gekomen om te protesteren. Maar ik wist dat niet. Net toen ik aan de preek wilde beginnen, kwam hij naar voren en nam het over. Hij ging op de trappen staan en begon de mensen toe te spreken dat het allemaal onzin was. God bestond helemaal niet, en met dat kerstkind was het al helemaal slecht gesteld. Hij ging nog even door en riep de mensen toen op om naar huis te gaan. Gelukkig bleven de mensen gewoon zitten. De enige die naar huis ging, was de man zelf. Toch enigszins aangeslagen heb ik de viering voortgezet.

Een paar dagen later kreeg ik een bijzondere troost. Er kwam een jonge vrouw aan de deur om me te spreken. Ze vertelde dat ze in diezelfde nachtmis was geweest. Ze was op een dieptepunt in haar leven. Ze had grote persoonlijke problemen en was erg eenzaam. Op kerstavond was ze helemaal alleen, en vanuit een soort hopeloosheid maar naar de kerk gegaan. Somber zat ze achterin en liet alles maar wat over haar heen gaan, ook de retirade van deze man. Maar ze vertelde dat er toen bij haar iets

heel anders gebeurde. Het leek of er iets openbrak. 'Ik begreep ineens', zei ze, 'niet met mijn belachelijke verstand, maar met mijn hele wezen', dat God bestaat, liefde is, en tot ons gekomen. Ze voelde zich a.h.w. ondergedompeld in een onvatbare, onvoorwaardelijke liefde. Het werd een ommekeer in haar leven. Ze wilde meteen ook een levensbiecht spreken om de volle sacramentele kracht van Gods vergeving te ontvangen. Ze werd vrijwilligster in onze parochie, en een van de steunpilaren van de kerk.

God heeft zo zijn eigen wegen.

Paulus schrijft: "Wij zijn in staat elkaar lief te hebben, dankzij God die ons het eerst heeft liefgehad". Moge dit kerstfeest ons en velen weer sterker bewust maken hoe intens wij door God bemind worden, en daarin de kracht vinden om ook anderen lief te hebben, en ons in te zetten voor een betere wereld. Moge dit kerstfeest ons en velen weer sterker bewust maken wie en wat we zijn als mens, beeld en kind van God, en daarin de moed vinden om het huis van ons leven niet te bouwen op het zand van geld en aardse zekerheden – juist deze tijd toont ons hoe broos dat fundament kan zijn – maar op de rots die Christus is. Moge dit kerstfeest ons en velen weer sterker bewust maken welke grandioze toekomst voor mens en wereld is weggelegd, en daarin een vreugde vinden die niets en niemand ons ontnemen kan. ■

+ Jozef M. Punt
Bisschop van Haarlem

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelden al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? Stuur het ons vlug, onze voorraad is bijna op. We kregen een publicatie te pakken over Bovenkerk; daarom nu aandacht voor een bijzonder bouwwerk.

Een toren midden in het water

Wie langs de weg Schiphol – Amstelveen rijdt, ziet als hij naar rechts kijkt midden in het water een enorme toren oprijzen. Die is van Bovenkerk. Niet te verwarren met Ouderkerk, de plek waar het kasteel van Gijsbrecht van Aemstel gelegen zou hebben. Ouderkerk heeft oudere bewoning dan Amsterdam. Bovenkerk was een plaats van minder belang.

In Ouderkerk staat een vroege Cuypers uit 1865, gewijd aan de heilige Urbanus, Paus. Hij is in puriteinse jaren van de heiligenlijst afgevoerd. Ik heb dat besluit al eerder aangevochten en in oktober 2004 geprobeerd ongedaan te maken. De Urbanus die bedoeld is, werd door keizer Severus hard aangepakt omdat hij adellijke families voor het christendom wist te winnen. Hij werd gefolterd en in 230 vermoord. Een kloeke, heldhaftige paus. In de tijden dat de Hollanders met de bisschop van Utrecht (een krijgsman in die dagen) vchten, moest deze heilige paus de grensstreek van het land van de heren van Aemstel tegen de gewijde belager uit Utrecht beschermen. Vandaar dat er sinds de 12e eeuw in de buurt maar liefst vier kerken aan hem werden toegewijd: Duivendrecht, Nes aan de Amstel, Ouderkerk en Bovenkerk.

We zeiden bij de behandeling van Ouderkerk dat deze heilige een goede beschermer van Holland bleek, want deze kerken vallen nog steeds niet onder het bisdom Utrecht, maar liggen allemaal binnen het bisdom Haarlem. Drie van de vier kerken zijn Cuijperskerken, twee van Pierre Cuypers (die van het Centraal station), één (Nes aan de Amstel) van zoon Jos, die samen met pa de Haarlemse Bavo bouwde. Duivendrecht is een bijna Madurodams kathedraaltje van architect Asseler. Nu eindlijk op weg naar Bovenkerk.

Een bescheiden plekje

De bescheiden parochianen van de Bovenkerker dijk kregen in pastoor Brouwers (een straat is terecht naar hem vernoemd) in het laatste kwart van de 19e eeuw een goed pleitbezorger voor het belang van hun buurtschap. In de 18e eeuw werd het oude Legmeer door turfstekerei aanzienlijk vergroot. In 1840 werden plannen gemaakt tot droogmakerij, maar die werd pas in 1877 een feit. Denk niet dat er toen meteen een prachtig wegennet lag: men verplaatste zich moeizaam te voet of te paard. Merkwaardig dat al deze mensen katholiek waren gebleven. Twee schuilkerkjes bedienden de trouwe kerkgangers. De 500 parochianen slaagden er in 1805 in een stenen kerkje neer te zetten naast de oude herberg 'de Hand naar Leyden' die als pastorie werd benut. De boel ging bijna direct failliet, maar dankzij persoonlijk ingrijpen van Lodewijk Napoleon kwam er redding. In de tweede helft van de 19e eeuw breidde de bevolking zich langzamerhand uit en kwam er door de vervening van de plassen en de droogmaking van de polders 'vreemd volk' (uit de Achterhoek en Duitsland). Het oude kerkje werd te klein.

Het mag een wonder heten dat de uiterst opmerkelijke, uit Limburg afkomstige pastoor Jan Brouwers, vriend van Pierre Cuypers en diens zwager Joseph A. Alberdinck Thijm, redenaar en actievoerder voor de katholieke emancipatie in Amsterdam, plotseling tot pastoor van Bovenkerk werd gebombardeerd. Hij treurde niet, maar ging ook daar voortvarend te werk. Hij had plannen om een Notre Dame in de polders te bouwen (Urbanus wild hij ontrouw worden) en ergerde het Haarlemse bisdom met zijn onverantwoorde ondernemingslust. Hij had van een scheepsbouwer al een mooi nieuw terrein, het

voormalige buitengoed 'Vischlust', verworven waar iets groots zou gaan geschieden. Uiteraard mocht vriend Cuypers het ontwerp maken. Op 16 juli 1873 werd de eerste spade in de grond gestoken, hoewel het ontwerp nog niet was ingediend. De pastoor trok zich echter niets van regels aan. Toen in 1875 het eerste deel van de kerk klaar was, overtrad hij plechtig het processieverbod door in vol ornaat over de straat te paraderen.

Het bouwwerk

Het ontwerp was zonder meer groots te noemen. Cuypers had een origineel ontwerp gemaakt. Omdat de kerk georiënteerd moest zijn, en daarom een hoek van zestig graden met de weg moest maken, moest de toren zeshoekig worden; een aparte situatie. De kerk heeft een landelijk karakter. Toen ik er omheen wandelde, vlogen de fazanten mij om de oren. De drie beuken zijn onder één zadeldak gebracht. Om het niet te saai te maken, werden boven iedere zijbeuk dwarsgeveltjes gemaakt. De toren is enorm. Vermakelijk is het verhaal dat de spits er bij een enorme storm in 1881 afwaaide zonder dat de pastoor iets merkte. Bij zijn morgenbrevier trof hij hem in de tuin aan. Later kwamen er in de herstelde Urbanustoren drie klokken. De grootste en belangrijkste daarvan is de 2800 pond wegende Hemonyklok, net als die van Vogelenzang afkomstig van de gesloopte Hogewoerdsport te Leiden. Hemony en Vondel waren vrienden. Vandaar dat de klok een randschrift van Vondel draagt: 'het zijn geen redenen, het zijn geen woorden, waarvan de klanken niet vernomen worden.' De klok werd na aankoop in Leiden meteen over het Legmeer (toen nog niet drooggemalen) naar Bovenkerk vervoerd.

De eerste fase omvatte schip en toren, en nog geen priesterkoor merkwaardig genoeg. Dat geheel werd ingewijd in 1875. Toen kwam er 12 jaar rust, behalve dan dat de spits in 1881 van de toren waaide. De toren heeft lange tijd een klein dakje gehad. De tweede bouwfase omvatte de bouw van het priesterkoor, gereed in 1888, en de reparatie van de toren die in 1889 gereed kwam. Hij prijkt daar nu bijna 70 meter hoog. Het bezit van zo'n kerk is voor een parochie een grote vreugde, maar ook een hele zorg. Vooral ook omdat Cuypers' funderingen in dit veenrijke gebied niet geweldig bleken, was en is er veel onderhoud nodig. Het is plezierig om te zien hoe er een stichting is opgericht: 'Vrienden van de Bovenkerkse Urbanus.' Dat zou meer moeten gebeuren, want het onderhoud van zo'n grote oude kerk is toch een hele zorg.

De bovenkerkse Urbanus vormt een unieke schakel in de Cuypers-driehoek: Ouderkerk, Bovenkerk en Nes (van zoon Jos). We hopen dat het randschrift van de grote Hemony-klok: 'het zijn geen redenen, het zijn geen woorden, waarvan de klanken niet vernomen worden.' bewaarheid mag worden en de verkondiging die hier iedere zondag klinkt tot in lengte van dagen gehoor mag blijven vinden. ■

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Gebruik is gemaakt van het smakvolle boekje: *De St. Urbanuskerk in Bovenkerk, een markant monument van Pierre Cuypers*. Een uitgave van de Vrienden van de Bovenkerkse Urbanus (adres Midscheeps 16, 1186 VK te Amstelveen) uit 1995.

Afbeeldingen

- 1 Exterieur in 1887 zonder spits.
- 2 Urbanus past op zijn kerk.
- 3 Exterieur van de plas af gezien.
- 4 Interieur in kerstfeer.

Overvolle Sint Nicolaaskerk bij naamswijzing Bisdom

“What’s in a name?!” Met die bekende vraag van Shakespeare begon mgr. Punt zijn overweging tijdens de feestelijke Vesperviering in de Amsterdamse Sint Nicolaas. Een vraag die, zo bleek uit de perscontacten en de reacties van mensen uit het hele bisdom en daarbuiten, menigeeen zich stelde.

Amsterdam is de laatste van de Europese hoofdsteden die bisschopsstad wordt. Het is een stad met een grote religieuze, met name ook katholieke, traditie. Het is het hart en de naamgever van een sterke culturele en economische regio, Amsterdam Area, die zich in het buitenland als zodanig presenteert. Dat de katholieke Kerk graag in haar indeling samenvalt met de staatkundige situatie is niets nieuws. Reeds ten tijde van keizer Diocletianus (derde eeuw, dus nog tijdens de vervolgingen) nam de Kerk de provinciegrenzen van de toen nieuwe indeling over, en zelfs de naam van die provincies: diocesen.

Met het voorlezen van het officiële decreet van de Congregatie voor de Bisschoppen bekrachtigde mgr. dr. François Bacqué, Apostolisch Nuntius in ons land, de naamsverandering van het bisdom. Dit gebeurde in aanwezigheid van de Bisschop en zijn Hulpbisschop, het Kapittel, de Deken van Amsterdam, talloze gasten uit de Kerk, onder wie als eerste mgr.dr. A.van Luijn SDB, bisschop van Rotterdam en voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie, en vertegenwoordigers van de Burgerlijke autoriteiten van Koninkrijk, Provincie en Gemeente. De kerk was tot de laatste plaats bezet, en veel mensen moeten achterin staan.

De viering, waarmee ook het jubileumjaar van start ging, droeg een bijzonder plechtig en feestelijk karakter. Daar was allereerst het Kathedraal Kapittel, gezeten op het priesterkoor ter weerszijde van het altaar. Het heeft een cruciale rol gespeeld in de woeelige geschiedenis van ons bisdom.

Negentien jaar na de oprichting, in 1578 dus, moest de tweede bisschop, Godfried van Mierlo, de stad verlaten. Op 29 mei 1578, Sacramentsdag, was de bisschop met het kannunikencollege en vele priesters voor de Noon (het middaggebed) naar de kerk getrokken. Opeens werden de deuren van de kathedraal opengebroken, een grote groep releshoppers drong de kerk binnen, sloeg beelden kapot, en richtte vernielingen aan. De priester Balling, die hen tegemoet trad, werd doodgeslagen. De bisschop vluchtte naar een werkmanswoning op het kerkhof naast de kathedraal. Vandaar ont kwam hij in werkmanskleding, en ontvluchtte zijn bisschopsstad, om er niet meer terug te keren. Maar het Kapittel van Haarlem bleef bestaan. Tot ver in de achttiende eeuw vinden we hier stukken over. Al die jaren hield men de katholieke gemeenschap in het Noord-Hollandse in eenheid met Rome, ook ten tijde van het Utrechtse schisma. (Het kapittel is een priestercollege, benoemd door de bisschop en verbonden met de kathedraal, dat het bisdom bestuurt bij afwezigheid van de bisschop. In Haarlem was het bisdom zonder bisschop van 1578 (toen bisschop Godfried van Mierlo werd verjaagd) tot en met 1832 (toen C.L. baron van Wijckersloot wijbisshop werd in Noord-Nederland). Zeker de eerste honderdvijftig jaar van dit tijdperk werd het bisdom gedragen door het kapittel.)

De belangstelling voor de viering was zo groot, dat nogal wat mensen genoeg moesten nemen met een staanplaats achterin. Dat bleek ook wel uit de aansluitende receptie in St.Olofskapel van het naastgelegen

Barbizonhotel. Meer dan zeshonderd mensen kwamen Bisschop en Hulpbisschop gelukwensen. Op een historische plaats, want de kapel (zij het niet in de huidige vorm) dateert van de eerste helft van de vijftiende eeuw.

Met de wijziging van de naam komt feitelijk een einde aan een situatie die ruim 150 jaar geleden begon. De Heilige Stoel wenste bij het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 dat Amsterdam de zetel van het nieuw ingerichte bisdom zou worden. Er was reeds een terrein, aan de Amsterdamse Nieuwmarkt, uitgekozen en verworven om daarop de kathedraal te bouwen. Deze kerk, een ontwerp van T.F. Suys, werd uiteindelijk gebouwd aan het Waterlooplein ter vervanging van een schuilkerk, toegewijd aan de H. Antonius, en staat nu bekend als Mozes en Aäronkerk. Omwille van de politiek-religieuze situatie van dat moment, en ook om historische redenen werd gekozen voor Haarlem als zetel. Dat zal in de toekomst zo blijven. De Hoge Raad van Adel heeft ingestemd met wijziging van het bisschopswapen, waaraan in de verticale kruisbalk de drie Andreaskruizen van Amsterdam zijn toegevoegd.

In 1559 richtte paus Paulus IV met de bul Super Universas drie nieuwe kerkprovincies in de toenmalige Nederlanden op: Utrecht, Mechelen en Kamerijk (tegenwoordig bekend als Cambrai). Bij die gelegenheid werd ook een aantal nieuwe bisdommen in het leven geroepen. Een aantal van hen bestaat nog steeds, of inmiddels weer, en viert het 450-jarig bestaan. In Nederland gaat het onder meer om de bisdommen Haarlem, 's-Hertogenbosch en Roermond. De twee zuidelijke bisdommen behoorden destijds bij de kerkprovincie Mechelen, waartoe ook Ieper, Brugge, Gent en Antwerpen behoorden. Haarlem behoorde vanaf de oprichting tot 'Utrecht'. Bij de heroprichting van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853 werden ook de bisdommen van 's-Hertogenbosch en Roermond aan de Utrechtse kerkprovincie toegevoegd.

Programma jubileum 450 jaar Bisdom Haarlem-Amsterdam Motto "Opzien naar Christus"

- 9 januari** Opening jubileumjaar en naamswijziging bisdom in Haarlem-Amsterdam
- 21 maart** Stille Omgang Amsterdam
- 28 april tot en met 4 mei:** jubileumbedevaart van de koren van het kathedrale muziekinstituut van Sint Bavo naar Rome
- 1 mei:** opening van het Missionair Centrum in Heiloo, in het voormalige klooster van de Zusters "Juliaantjes".
- 7 juni:** Grote Sacramentsprocessie in Amsterdam-Centrum
- 22 juni:** Grote Sacramentsprocessie en Patroonsfeest in Laren
- 5 september:** scratchdag voor parochiekoren in de kathedraal
- 3 en 4 oktober:** grote jubileumviering rond feest Sint Bavo
- 31 oktober:** Jubileumconcert door Muziekinstituut in de Kathedraal en tevens 'start' restauratie.

Van Onderop

door Eleonora Hoekstra-Ros

Het lijkt nog ver weg. In het **parochieblad Steun Zender** van de **R.-K. Parochie Wieringermeer** wordt aandacht gevraagd voor de huispaaskaarsen. De parochiesecretaris wil de verzendlijsten vroeg verzenden om de bestelling tijdig in huis te hebben. In de paaswake worden de kaarsen gezegend en kunnen ze mee naar huis genomen worden.

In Amsterdam wordt elk jaar in maart een stille tocht gelopen door de oude binnenstad. Dit jaar is het van zaterdag 21 maart op zondag 22 maart 2009 met als thema: Kracht Vanuit West-Friesland vertrekt een groep parochianen uit de **parochie Nibbixwoud** alsmede **Heerhugowaard-Noord** om wandelend als een pelgrim Amsterdam, de Mirakelstad, te bereiken. Er zijn ook mogelijkheden om mee te gaan met een bus.

Gelijktijdig vertrekken er parochianen uit de **parochie Sint Jacobus Major te Akersloot**. In

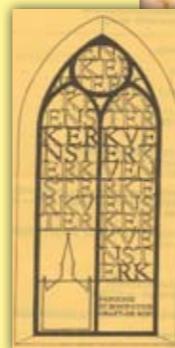

Uitgeest zal de groep de pelgrimszegen ontvangen en daarna op pad gaan naar Amsterdam. Terug nemen zij de bus. Ook is het mogelijk als de hele afstand te ver is, om zich bij de groep te voegen in Zaandam. Hen allen wordt een gezegende bedevaart toegewent.

In **Rondom de Doper** van de **parochie Sint Jan de Doper te Noord-Scharwoude** staat een oproep om de Vastenwandeltocht te lopen. Ieder jaar organiseert de M.O.V. groep uit Heerhugowaard-Noord deze wandeling ten bate van de bisschoppelijke vastenactie. Aan de tocht van 10 km. of 20 km. gaat een viering vooraf in de **H. Hart kerk te Heerhugowaard-Noord**. De inschrijfgelden van de wandelaars zijn bestemd voor de vastenactie.

Op de 1e vrijdag van de maand maart - 6 maart 2009- wordt altijd de **Wereldgebedsdag** gehouden. Over de gehele wereld wordt op dezelfde dag dezelfde liturgie gevierd en deze wordt steeds samengesteld door vrouwen uit andere landen. Dit jaar is het Papoea - Nieuw Guinea met als thema: Vele leden, één Lichaam. Zij willen door gebed en actie invloed uitoefenen op mensen en hun omgeving.

In de **St. Bonifatiusparochie te Graft- de Rijk** worden in de veertigdagentijd een aantal sobere maaltijden georganiseerd. Parochianen die bij elkaar komen, eten heel sober en doen op deze wijze bewust afstand van de vanzelfsprekende luxe maaltijd om zo zich te bezinnen op eigen leven en op de situatie van deze wereld.

De Vastenbrief van de Nederlandse bisschoppen is weer te bestellen voor E 1,50 via telefoon 030 232 6909 of per e-mail: bestel@rkk.nl. De volledige tekst staat op www.katholiekederland.nl Vasten is een tijd van inkeer. Veertig dagen lang bereiden we ons bezinnend voor op Pasen, het feest van de Opstanding van Jezus Christus. In de vastentijd maken we de balans op.

In de Veertigdagentijd, de periode van de passieweken, worden in veel kerken bijzondere activiteiten georganiseerd. Zo hangt in de weken voorafgaande aan het hoogfeest van Pasen in veel kerken een hongerdoek met allerlei voorstellingen over de lijdende mens. Ze zijn meestal kleurig geborduurd of geapliceerd door mensen uit een arm of onderdrukt land. De officiële naam is vastenvelum. In de **wijkkerk H. Joseph te Alkmaar** wordt een 'broodje tevredenheid' gegeten, een gezamenlijke sobere maaltijd, die wordt gevolgd door een meditatie moment. De vrijwillige bijdrage is bestemd voor een vastenactie- project.

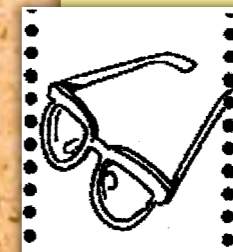

Naast de vele prachtige gebeurtenissen binnen de kerk voor volwassenen houdt de werkgroep kindernevendienst in de **Groenmarktkerk in Haarlem** ook een Pasen..... met kinderen. Samen met hun ouders kunnen de jonge parochianen meedoen met de vastenmaaltijd. Dat is een eenvoudige broodmaaltijd waarbij stil gestaan wordt bij de vastentijd en Pasen. Verder lopen zij op Goede Vrijdag de kinderkruijstocht met bloemen en een kaarsje. De kinderpaaswake wordt vroeg in de avond gehouden. De kinderen horen de verhalen over de schepping, het water en het licht. Er worden teksten voorgelezen en de viering wordt afgesloten met een groot kabaal, wat de kinderen zelf mogen maken. Op deze wijze willen zij het nieuwe licht welkom heten.

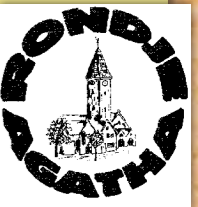

Vastentijd

Onthaasten - los van de haast die je de stille wijding van de morgen en de rust van de avond ontnemt.
Onthechten - los van alle overdaad die zich, aangepraat en voorgespiegeld, in en op je heeft vastgezet.
Ontdoen - los van zoveel loos gedoe en doen wat geen doen is, maar er menselijk echt toe doet.

Rondje om de kerk, Rondje Agatha. Sportieve lopers uit de **Agathakerk te Zandvoort** worden in het **parochieblad Triangel** opgeroepen mee te lopen met de Grand Prix Marathon Estafette op het circuit van Zandvoort op 29 maart 2009. Er is in te schrijven voor de Circuit Run van 12 km, Ladies run van 5 km, Kids run van 2,5 km en het is mogelijk de run af te leggen in een t-shirt met het Agathalogo erop.

In het **parochieblad Kontakt** van de **parochie St. Franciscus Xaverius Enkhuizen** staat dat het Dekanaat Alkmaar zijn boekjes toegezonden heeft met een groot cursusaanbod voor het voorjaar 2009 over catechese, jongerenpastoraat, kerkelijk opbouwwerk, liturgie enz. Er is voor elk wat wils. In het boekje staat uitgebreide informatie over de cursussen. Email: secretariaat@dekenaatalkmaar.nl

Een parochiaan van de **St Engelmundusparochie te Driehuis NH** doet in de Maandbrief een oproep voor oude brillen voor de Filippijnen. De monturen kunnen afgegeven worden op het adres: P.C. Hoofstlaan 52. Zij verzamelt de monturen en geeft ze mee aan haar neef, die in samenwerking met een plaatselijke opticien de bevolking van een geschikte bril voorziet.

Bron van leven wilt Gij zijn!

Jezus in gesprek met een Samaritaanse vrouw. Plafondschildering (begin 12de eeuw) in de Sankt Martinskerk in Zillis - Graubünden - Zwitserland

Gebrek aan water: we kunnen het ons niet meer voorstellen. Wij draaien de kraan open en er komt warm of koud water uit. We wassen ons, gaan onder de douche of in bad. We zetten de wasmachine of de afwasmachine aan. Eén draai aan de knop en floep! het water begint te stromen en altijd op het moment dat wij zelf kiezen. Veel mensen in onze wereld kennen deze luxe niet. Zij moeten het doen met een put, met een bron vaak op flinke afstand van hun huizen. De wat ouderen onder ons kunnen het zich nog wel een beetje herinneren van vroeger. In het hele huis was één kraan. Je ging op zaterdagmiddag als kind in de teil. Maandag – wasdag was een hele onderneming.

Om die reden hebben wij dikwijls moeite om de verhalen uit de bijbel te begrijpen. Ze spelen zich af in het droge, hete Nabije Oosten in een tijd dat er een groot gebrek aan water was. Een waterleiding was er niet. Hooguit hier en daar een put en het was de taak van de vrouwen om het water te halen. Ze moesten er vaak ver en lang voor lopen. Het zijn de beelden die wij nu nog zien in onder andere Azië en Afrika.

Geloofsbelijdenis

Om de betekenis van water te ontdekken, gaan we met Jezus op pad (Johannes 4, 5 – 15). Hij trekt door Samaria, het land van de halfjoden. Althans dat zeggen de joden van Jeruzalem in Judea. Zij achten zichzelf betere joden, zuiverder op de graad dan die vermaledijde Samaritanen. Joden mijden de Samaritanen. Ze hadden er geen contact mee. Ze waren te min. Het is het zesde uur oftewel het is twaalf uur en de middag begint. Het is het heetste uur van de dag en Jezus, vermoeid als hij was, ging bij een bron zitten. Die bron werd de Jakobsbron genoemd

naar aartsvader Jakob. Het was een zeer historische plek in Palestina, zeg maar een oerplek. Wat hier staat te gebeuren komt er blijkbaar zeer op aan!

Er komt een vrouw aangelopen en Jezus vraagt haar om water. Wat? Een joodse man praat toch niet met een vrouw die niet zijn eigen vrouw is? Wat krijgen wij nu? En dan ook nog met een Samaritaanse vrouw, dat is dubbel fout! Jezus, je maakt jezelf onrein door dit gesprek! En als je straks drinkt uit de kruik van die vrouw, maak je je zelf nog meer onrein! Houd hiermee op! Jezus trekt zich van onze verontwaardiging niks aan. Hij doorbreekt de scheidslijn tussen rein en onrein. De vrouw kent alle bezwaren en verbaast zich over Jezus' vraag, maar hij houdt niet op. Hij begint te vertellen over de bron van levend water die hijzelf is. De vrouw is geen dom gansje. Zij heeft dóór wat Jezus bedoelt. Ze zegt: "Geef mij te drinken van het water dat jij bent en ik zal nooit meer dorst hebben!" Eigenlijk zegt zij, die zogenaamd ongelovige: "Ik geloof in jou, jij bent een door God gezondene!" Zij spreekt een geloofsbelijdenis uit. Zij erkent dat Jezus de Messias is, de door God gezonden redder van het dorstige, verwaalde volk.

Kiezen

Al draaien wij vele malen op een dag de kraan open en stroomt het water volop, toch is het leven voor sommige mensen – zijn wij het niet af en toe zelf? – als een woestijn. "Ik kijk uit het raam en zie een woestijn," schreef een vrouw mij, die het niet meer zag zitten. Maar ze woont in een keurige burgermansstraat met water beschikbaar op alle uren van de dag. Toch begrijp ik haar, want ik ken haar situatie. Soms zijn ook wij bekaft, uitgedroogd. We zien het niet meer zitten. "Hoe moeten we verder?" vra-

gen we ons af. "Ik bevind mij op een doodlopende weg!" hoor je mensen in nood – ook om je heen – verzuchten. God is als een bron van levend water, vertelt ons het Oude Testament. Ik – Jezus – ben in Gods Naam voor jullie als een bron van levend water, vertelt ons het Nieuwe Testament. Maar hoe kunnen wij drinken van die bron? Door te doen als Hij. Door voor elkaar als een bron van levend water te zijn. Door wél in gesprek te gaan met mensen die uitgedroogd worden. Door mensen niet dood te zwijgen. Door je in te zetten voor mensen elders, opdat ze net als wij over water kunnen beschikken om te kunnen leven.

Vandaag zie ik het niet zitten en geef jij mij te drinken. Morgen ben jij bekaft, uitgedroogd en reik ik je een beker water aan en zo gaat dat maar door. Een beker water? Niet meer? Maar nooit lekkerder smaakt een eenvoudig glas water als je hevige dorst hebt. Jezus hoopt dat de Samaritaanse vrouw voor hem een van de werken van barmhartigheid doet. Dat hij kan zeggen: "... Ik had dorst en jij hebt mij te drinken gegeven!" (Matteus 25, 35). De vrouw geeft hem water, want zij gelooft in Hem. Jezus vraagt het

ook aan ons. Hij wil dat wij voor elkaar als een bron van levend water zijn. Dan doen wij – als Hij – God en doemt in de verte het beloofde land op, komt vrede en gerechtigheid in zicht. Dan hoeven er nooit meer mensen huis en haard te verlaten om weg te trekken naar ons land waarvan ze hebben gehoord dat hier wél water, eten, scholing, medische zorg, recht in overvloed is. Dat alles komt als wij er voor kiezen om wie dorstig is een beker water te geven. Onhaalbaar? Welnee, het gaat maar om een beetje water. Kunnen we dat? De vraag is te belachelijk om serieus te beantwoorden. Twijfelen we nog? Om ons moed in te drinken zingen wij:

Moe geworden, uitgekeken in die dorre doodswaestijn, slaat Gij water uit de rotsen, Bron van leven wilt Gij zijn voor een mens die durft te kiezen, niemand meer vervreemd, onrein!

Zijn wij zulke mensen? ■

Ko Schuurmans

Vermeldenswaard

■■■■■■■ Priester worden? Kom naar het oriëntatieweekend op de Tiltenberg! 28 februari - 1 maart 2009

Denk je weleens over priester worden? Ben je er niet zeker van welke weg God voor jou heeft bestemd? Ben je je aan het oriënteren? Wil je het leven op een seminarie weleens meemaken en ervaren hoe dat op je overkomt? Je bent van harte welkom bij het oriëntatieweekend in het Groot-seminarie op De Tiltenberg in Vogelenzang! Het weekend begint op zaterdagmiddag om 15.00 uur en duurt tot zondagavond 18.00 uur. Je kunt in het seminarie overnachten. Kosten: een vrije gawe. Opgave: rector J. Hendriks: rector@tiltenberg.org, telefoon 0252 345 345.

■■■■■■■ Quadragesima & Resurrectio 25 februari t/m 13 april 2009 Werken van Erzsébet Baerveldt

Quadragesima & Resurrectio is Latijn voor Veertigdagentijd en Opstanding. Tijdens de Veertigdagentijd staat in het Bijbels Museum het werk van beeldend kunstenaar Erzsébet Baerveldt (Nijmegen, 1968) centraal. De

kunstenaar verdiept zich in de manier waarop binnen religie met het leven en de dood wordt omgegaan. In deze tentoonstelling laat zij een selectie van beelden, tekeningen, foto's en video zien waarin zij haar persoonlijke religieuze ontwikkeling verbindt met deze periode van bezinning en de opstanding van Christus. Zaterdag 4 april: Instaprondeleiding met een persoonlijke toelichting van kunstenaar Erzsébet Baerveldt op haar werken in deze tijdelijke tentoonstelling. Aanvang 12.00 en 15.00 uur. Deelname gratis. Bijbels Museum, Heregracht 366 - 368, Amsterdam, telefoon 020 624 24 36, internet: www.bijbelsmuseum.nl

■■■■■■■ Winterse warme Lourdes bedevaart naar Onze Lieve Vrouw ter Nood

11 februari bent u van harte welkom om mee te doen met de bisdombedevaart naar het heiligdom van Maria in Heiloo om Maria van Lourdes te eren. De bedevaart begint om 18.30 uur met het bidden van de Rozenkrans, gevolgd door de viering van de Eucharistie om 19.00 uur in de Bedevaartskerk. De bisschop van Haarlem-Amsterdam, Mgr. J.M. Punt is de hoofdcelebrant. In de viering wordt gezongen door de zusters van Amsterdam. Aansluitend lichtprocessie door het bedevaartspark naar het beeld van Maria van Lourdes.

Na afloop opent de bisschop de tentoonstelling: een pelgrimage naar Lourdes – genade in beelden gevat. De fotograaf Steef Pardoën heeft een indrukwekkend en ontroerend beeldverslag samengesteld van mensen in Lourdes in opdracht van het bisdom Haarlem-Amsterdam. De tentoonstelling is iedere dag te bezichtigen van 12 februari tot 1 april in de Bedevaartskapel; geopend van 10.00 uur tot 17.00 uur.

■■■■■■■ Bijdragen aan Kerkbalans in bisdom Haarlem-Amsterdam flink gestegen

De bijdragen aan de actie Kerkbalans in het bisdom Haarlem-Amsterdam zijn in het jaar 2007 met 3,6 % gestegen ten opzichte van 2006. De rooms-katholieke parochies in Nederland als geheel haalden in 2007 2 procent meer bijdragen uit Kerkbalans binnen dan in 2006. Niet alleen Haarlem-Amsterdam, ook Rotterdam, Groningen-Leeuwarden en Utrecht zaten boven het landelijke gemiddelde. Dat heeft de organisatie van de interkerkelijke geldinzamelingsactie Kerkbalans vandaag bekendgemaakt.

De twee procent is beduidend meer dan in de afgelopen twee jaren waarbij tweemaal een stijging van 0,7 procent werd gerealiseerd. De opbrengst Kerkbalans bedroeg in 2007 60,2 miljoen euro, een stijging van 1,2 miljoen. De verwachting is dat de opbrengst van Kerkbalans in 2008 wederom bijna 2 procent hoger uitkomt dan in 2007, en circa 61,3 miljoen euro bedraagt.

De Kerkbalans-inkomsten stegen in alle zeven rooms-katholieke bisdommen. De grootste stijgingen zijn te vinden in bisdom Rotterdam (4,3 procent), Groningen-Leeuwarden (3,7 procent) en Haarlem (3,6 procent). In het bisdom Den Bosch (1,5 procent) en bisdom Roermond (0,3 procent) zijn de stijgingen het laagste.

Gebleken is dat in 2007 44 procent van de katholieke huishoudens aan Kerkbalans bijdroeg. Dit betekent een daling van de participatie: in 2005 was dit nog 46 procent, in 2006 45 procent. Alleen in het bisdom Roermond is de participatie de afgelopen twee jaar niet gedaald.

Volgens kerkelijke registratie waren er ultimo 2007 4.311.000 katholieken, wat per persoon een Kerkbalans-bijdrage betekent van 14 euro. Kijkend naar wie daadwerkelijk een kerkbijdrage hebben gegeven, komt men tot een gemiddelde Kerkbalans-bijdrage van circa 32 euro per geveer, ofwel circa 70 euro gemiddeld per huishouden.

Kerkbalans is een interkerkelijke inzamelingsactie in Nederland. Elk jaar zetten meer dan een half miljoen vrijwilligers zich in voor het behoud van de plaatselijke parochie, gemeente en kerk. In 2009 wordt Kerkbalans gehouden in de periode van 18 januari tot en met 1 februari, met als motto: 'Een kerk is van blijvende waarde'.

Inspirerende activiteiten

Studenten in Amsterdam

Sinds september vorig jaar komt iedere week een groep studenten samen aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Het initiatief voor deze groep kwam van een jonge student, Jasper, die tijdens een jaar studeren in Amerika de katholieke beweging *Comunione e Liberazione* (Gemeenschap en Bevrijding) heeft leren kennen. *Comunione e Liberazione* is een kerkelijke beweging, opgericht in 1954 door de Italiaanse priester Luigi Giussani in Italië. Het trof hem bij zijn werk als moderator aan een lyceum in Milaan, dat christelijke scholieren hun christendom nauwelijks beleefden, maar als vanzelfsprekend ervoeren, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de communistische

jongeren, die heel geëngageerd en enthousiast waren.

Inmiddels is de beweging wijd verspreid in heel de wereld. Het doel is de opvoeding tot volwassen christenen en het meewerken in de missie van de Kerk op alle gebieden van het hedendaagse leven.

Geraakt door de ontmoeting met de gemeenschap daar in Amerika en door vele ontmoetingen in Italië, wilde Jasper deze mooie ervaring doorzetten hier in Nederland. Wat hieruit voortgekomen is, is een groep die eens per week samenkomt om eerst samen te eten en vervolgens de *schola* te houden. Dit laatste houdt

in dat we een tekst lezen van Don Giussani en aan de hand van deze tekst onze eigen ervaringen toetsen. Een belangrijk doel van de schola is het je bewuster worden van je eigen leven als christen: dat het leven mooi is en steeds mooier kan worden door de aanwezigheid van Christus in de wekelijkheid, door de ontmoeting met Christus. Het is heel mooi om je in vriendschap met elkaar in het geloof te kunnen verdiepen.

Iedere student is van harte welkom. ■

Gabriëlle en Thérèse

studenten@cneland.org

De Tiltenberg biedt nu ook bachelordiploma voor leken

Het Sint Bonifatiusinstituut van De Tiltenberg is door de Congregatie voor het Katholiek Onderwijs in Rome goedgekeurd. Het instituut is verbonden met de Pauselijke Lateraanse Universiteit, waarmee eerder de Priesteropleiding St. Willibrord al was geaffilieerd. Een en ander houdt in dat deze opleiding van diakens, catechisten en andere medewerkers in het pastoraat door Rome is erkend en dat de Lateraanse Universiteit toezicht houdt op het studieprogramma.

De priesteropleiding aan De Tiltenberg verleent sinds enkele jaren, dankzij de verbondenheid met de Lateraanse Universiteit, aan studenten die het academisch examen afleggen, academische graden. Seminaristen met voldoende vooropleiding kunnen de kerkelijke academische graad van "Baccalaureus in de Theologie" van deze Universiteit behalen. Op verzoek kan iemand die deze – in Nederland onbekende – titel heeft behaald, toestemming

krijgen de titel "doctorandus" te voeren.

Het Sint Bonifatius-instituut aan dezelfde Tiltenberg biedt nu dus eveneens een erkende kerkelijke opleiding die met de Pauselijke Lateraanse Universiteit verbonden is, zij het niet in de filosofie en theologie maar in de godsdienstwetenschap. Dit laatste komt door een andere samenstelling van het vakkenpakket dat minder nadruk legt op de filosofie. Het Sint Bonifatiusinstituut is op de eerste plaats bedoeld voor de vorming en opleiding van vrijwillige diakens en catechisten en andere leken-medewerkers, die een niet-betaalde

aanstelling krijgen. Een licentiaat in de godsdienstwetenschappen zou in de toekomst mogelijk zijn, maar nu werkt het Bonifatiusinstituut alleen nog op het bachelorniveau.

Tot nu toe hebben zeven catechisten en ruim twintig diakens hun opleiding geheel of gedeeltelijk aan dit instituut afgerond. 75 cursisten zijn nu in opleiding, van wie 22 diakenstudenten. In een paar gevallen waarin de zending in een betaalde aanstelling wordt omgezet, wordt een aanvulling van de studie vereist. Voor deze kandidaten is het van belang dat zij hun studie op een erkende manier kunnen afsluiten. Nu bestaat dus de mogelijkheid voor hen dit te doen met een kerkelijke graad, door de erkenning en oprichting van "Sint Bonifatius" als hoger instituut voor godsdienstwetenschappen.

Aanleiding voor de aanvraag van de erkenning was het tienjarig bestaan van het Bonifatiusinstituut, dat dit jaar gevierd wordt. ■

Jubilea

Spiegel van geluk

“Meesterwerk is spirituele gids in kredietcrisis!” Dat kopte de uitgever bij de nieuwe uitgave van de *Navolging van Christus* van Thomas á Kempis, bewerkt door Mink de Vries, jongerenwerker uit Zwolle. De Vries herschreef in jonge taal het meest gelezen boek na de bijbel. Regelmatig verschijnen er nieuwe vertalingen van dit klassieke meesterwerk, ook in het Nederlands. Deze hertaling is echter bedoeld om de *Navolging* toegankelijk te maken voor een zo breed mogelijk publiek, met name voor jongeren. En daarin is De Vries goed geslaagd. Dit boek, door de Katholieke Bijbelstichting uitgegeven, lees je met het grootste gemak in een ruk uit. Storende voetnoten en/of interpretaties, zoals voorheen, zijn uit deze *Navolging* geweerd. Met eenvoudige woorden, haast simpel en voor

de handliggend, lees je, en vooral herlees je deze *spiegel van geluk*. Over geluk zijn handboeken volgeschreven, de Amerikaanse hoogleraar Sonja Lyubomirsky publiceerde onlangs nog een psychologisch handboek over dat onderwerp. Het is nu de basis bij lessen in geluk voor pubers op de middelbare school. Thomas á Kempis schreef in de 14de eeuw zijn *Navolging* voor postulanten en novicen, ook pubers. Jongens die in het klooster traden van het Gemene Leven, vaak omdat zij tweede of derde waren in de opvolging van hun vaders erfdeel. Sinds deze hertaling begrijp ik pas goed hoe Thomas, wijs geworden door bijbelstudie, je tot het geluk aanzet. Hij houdt je een spiegel voor waarin geluk is af te lezen. Een boek -zonder de inleiding- van 365 bladzijden, voor elke dag een in dit nieuwe jaar!

Jammer dat deze paperback onhandig dik is uitgegeven. De uitgever zou er weer vier boeken in een cassette van moeten maken. Losse boeken, waaruit de *Navolging* bestond toen Thomas hem schreef. Dan zijn ze ook te lezen zoals ze geschreven waren, het derde boek als laatste.

Thom Breukel

Thomas a Kempis, *Navolging van Christus in jonge taal*, ISBN 978 90 6173 130 6, € 15,50

Inspirerende Initiatieven

Mensen die de *Navolging van Christus* van Thomas á Kempis samen willen lezen en beleven, kunnen zich met een kaartje opgeven bij het Iconenatelier Prins Hendrikkade 73, 1012 AD Amsterdam.

Hulpactie voor Gaza

In ons bisdom is al een paar jaar een groep vrijwilligers actief binnen de Stichting Kifaia. De Stichting biedt praktische steun aan gehandicapten in de Gazastrook, voornamelijk kinderen en jongeren. Deny de Jong uit Castricum is nu vijf jaar betrokken bij de Stichting Kifaia. Hij traint en begeleidt in Gaza de NCCR, een organisatie die zich inzet voor de revalidatie van gehandicapten en slachtoffers van geweld. Deze organisatie werkt politiekonafhankelijk en tijdens de vijf keer dat hij in Gaza was, raakte hij zeer onder de indruk van het werk dat de mensen van de NCCR daar doen.

De situatie in Gaza is op dit moment nijpend, zoals u kunt lezen in het (vertaalde) bericht dat Deny de Jong in januari ontving van Khaled Abu Zaid, directeur van de NCCR: *‘De mensen hier zijn bedroefd, nerveus en in complete shock. In elke familie zijn*

er wel doden te betreuen. Uit onze medische teams zijn twee mensen gedood, een dovenonderwijzer van 24 jaar en de chauffeur van ons team in het noorden. Onze kliniek in het midden van Gaza is volledig verwoest en een deel van onze medische onderzoeksapparatuur is verwoest door de aanvallen.’

Na de TV-beelden vanaf eind december over de oorlog in Gaza kon Deny de Jong niet langer stilzitten: hij besloot met de mensen van de Stichting Kifaia een hulpactie op te zetten voor de slachtoffers van het geweld. “Ik dacht: ‘Als we nu geen vrede kunnen brengen, laten we dan vooral iets doen in plaats van weggijken of onderzoeken wie de schuld heeft,’” zegt hij in een rondschrijven aan vrienden en familie. Wie wil bijdragen aan dit initiatief voor medische hulpverlening, kan zijn donatie overmaken **op giro 8207589 t.n.v. Stichting Kifaia, Amsterdam**. Stichting Kifaia zorgt dat het goed terecht komt in het kader van Operation Humanity Gaza. Voor meer informatie zie: www.kifaia.nl of de weblog van Anja Meulenbelt: www.anjameulenbelt.nl. In het volgende nummer van Samen Kerk zal Deny de Jong verslag uitbrengen van zijn bezoek aan Gaza eind januari. ■

Israel en de Palestijnen

Als er één onderwerp is dat in Nederland tot een taboeonderwerp gerekend mag worden, dan is dat wel het conflict tussen Israel en de Palestijnen. Doorgaans worden discussies vermeden door de ander ervan te beschuldigen verkeerde woorden te gebruiken, zoals politicus Van Bommel die over intifada sprak. Maar daarmee is dit schrijnende conflict dat ook de kerken aangaat, nog helemaal niet verhelderd. Jodendom, islam, en niet te vergeten christendom – een kleine minderheid van Palestijnen – staan op voet van oorlog met elkaar. Heeft het conflict met de religie te maken? Of is het een politieke zaak zonder veel raakvlakken met wat moslims christenen en joden geloven?

Van verschillende kanten wordt geprobeerd om het conflict een wereldwijde betekenis te geven. Amerika werkt graag met het idee van schurkenstaten en moslimterrorisme, om zo legitimiteit te geven aan het eigen politiek ingrijpen. Het Westen en de democratie zouden hier staan tegenover Oriënt en dictatuur. Ook Hamas zou volledig vanuit islamitische ‘schurkenstaten’ worden gesteund.

Laten we gewoon een poging doen: de Palestijnen kennen twee partijen die in conflict met elkaar zijn. De gematigde Al-Fatah en de radicale Hamas. De eerste partij was zwaar corrupt en heeft feitelijk nooit politiek succes geboekt. De gewone Palestijn heeft zijn eigen situatie alleen maar zien verslechteren. Wel werd de partij internationaal steeds meer van een terroristische organisatie tot een soort van reële vertegenwoordiging van het Palestijnse volk. Hamas was radicaler, wilde geen compromis tussen Israel en de Palestijnen, maar bestreed tevens corruptie en bood sociale ondersteuning, onderwijs en ziekenhuizen. Geen wonder dat de steun daarvoor onder de Palestijnen groeide. Maar Hamas kwam ook in de ban van het moslimfundamentalisme,

dat zich vanaf Algerije de laatste 25 jaar steeds meer heeft verspreid door de moslimlanden. Net als in Algerije wonnen de moslimfundamentalisten zelfs de verkiezingen, zonder de macht te krijgen die daar logisch op zou volgen. Ook Amerika wil Hamas niet erkennen, vanwege het voortdurende geweld.

Kolonisten

Nu zouden we kunnen zeggen: waarom doet Israel geen zaken met Al-Fatah, met president Abbas? Die zou een succes in de onderhandelingen goed kunnen gebruiken! Dan moeten we echter aannemen dat er voordeel voor Israel zit in onderhandelingen. Dat is echter maar de vraag. Een zelfstandige staat vlak naast Israel is in het licht van de nu al overvliegende raketten niet aantrekkelijk. Maar er is meer, dat nog weinig wordt opgemerkt. De kolonisten hebben inmiddels grote stukken land, “bezet gebied”, ingelijfd en hele steden zijn verzezen tussen Jeruzalem en Bethlehem. Deze kolonisten zijn nu een nieuw politiek probleem voor de regering van Israel: ze zijn met velen en zijn fel tegen elk politiek compromis. Een geduchte tegenstander dus voor een politiek van onderhandelen en een zwaar struikelblok voor elke vredesregeling.

Ook de muur (twee keer zo hoog als de Berlijnse) staat niet binnen de officieel erkende grenzen van Israel, maar lijft grote stukken bezet gebied in, en volgens de Road Map van de Verenigde Naties zal die grens nog behoorlijk in het voordeel van Israel gaan opschuiven. Waarom zou Israel dan onderhandelen? Laten we aannemen dat dit conflict al zoveel verbittering aan beide zijden heeft veroorzaakt dat geen van beiden bezig is met te zoeken naar zoiets als een rechtvaardig compromis. We kunnen nu nog een stap verder gaan: Israel heeft Hamas nodig! Hamas wordt door Amerika en Europa geassocieerd met het interna-

tionale moslimterrorisme en zal niet als onderhandelingspartner serieus worden genomen. Daarmee is Israel van de plicht ontslagen om naar compromissen te zoeken. Onderhandelingen met Abbas zouden voor Israel veel lastiger zijn, maar Abbas blijft zwak zolang hij zijn Palestijnen geen resultaten kan bieden. Er zijn commentatoren die uitroepen dat Israel met het geweld in Gaza Hamas niet kan ontmantelen. Het is geen oorlog meer in traditionele zin, tussen staten met legers. Hamas zou juist versterkt worden, omdat jonge Palestijnen zich onmiddellijk zullen aansluiten, gevoed door een haat op grond van vele slachtoffers. Het is echter de vraag of Israel wel wil dat Hamas verdwijnt! Hamas wil een Israel dat zich agressief opstelt en waarmee zij niet kunnen en willen onderhandelen, omdat Hamas geen staat Israel wil erkennen. De rechtse politici van Israel willen die onverzoenlijke houding van Hamas en zullen alles doen om te suggereren dat deze strijd eigenlijk voortkomt uit Arabisch antisemitisme en alle islamitische landen betreft. En natuurlijk zijn de Palestijnen in hun benarde situatie er telkens weer in geslaagd de verkeerde bondgenoten te kiezen. Uiteindelijk betaalt het Palestijnse volk de rekening.

De kerken zouden met Israel solidair moeten zijn als het gaat om het recht om zich te verdedigen, zij het dat nu alle proporties zoek zijn. De kerken zouden ook hun oor bij Palestijnse christenen te luisteren kunnen leggen, die worden gemangeld tussen het conflict met Israel en het groeiend moslimfundamentalisme. Ook zonder te pretenderen met oplossingen aan te komen kan een luisterend oor helpen. Een Heilig Land zonder de eeuwenoude Palestijnse kerken bij de heilige plaatsen zou toch wel iets heel droevigs zijn! ■

Marcel Poorthuis

Paaskaarsen

Paaskaarsen
Huispaaskaarsen
Altaarkaarsen
Huwelijkskaarsen
Dooпкаarsen
Noveenkaarsen
Devotiekaarsen
Devotielichten
Godslampolie
Miswijn
Hosties
Wierook/Briketten
Kandelaars
Geschenkartikelen
Banieren

Hemels Lam Christus Monogram Kruis met Korenaar

Bestel nu uw Paaskaars!
Keuze uit 3 prachtige reliëfs

PASEN
12 & 13 april
2009

**Kaarsenfabriek
PAPÔT en VAN MOORSEL b.v.**

Nieuwenhuizenweg 15 • 2314 XP LEIDEN (Industrieterrein Roomburg)
Tel. 071 - 301 02 84 / 301 02 25 • Fax 071 - 301 23 03
E-mail info@papot.nl • Internet www.papot.nl

van Boheemen b.v.

aannemingsbedrijf Haarlem
Lid Bouwend Nederland

I Nieuwbouw I Verbouwingen
I Onderhoud I Renovaties
I Restauratiewerken

tel. 023- 5333463 / 023-5370405 | fax 023-5350318
Jan Sluyterslaan 5 | 2033 TM Haarlem

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 1337
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de NUVU uitvaartverzekeringen

Vreeker Begraafplaatservice BV

De Hout 47, 1607 HB Hem Tel: 0228-544484 / Fax: 0228-544651
Email: info@begr-aafplaatservice.nl

Gespecialiseerd in alles op de begraafplaats:

* GRAFDELVEN * RUIMEN VAN GRAVEN
* OP EN HERBEGRAVEN * KNEKELPUTTEN
* RENOVATIE * UITBREIDING
* GROENVOORZIENING * PADVERHARDINGEN

www.begr-aafplaatservice.nl

Puzzel

25

8

9

7

'n beetje crypto

Horizontaal

1 verplichte neerslag 7 hij is eentonig, maar ook dapper, en oh wonder, uitgestorven! 8 goede waterafnemer 10 dat is schrikken wanneer je de EO terugspoelt 11 niets en niemand uitgezonderd 12 laatste rapport 15 seconde 16 klaar voor een glijpartij 17 tevens Frans 18 doodmoe 19 militaire kolonne 20 paradijselijk in Ablasterdam 22 directeur van de Shell

Verticaal

1 gasten die op het gezicht niet prettig zijn 2 tijdelijk 3 remmende kleur 4 boom van adel 5 dat spelletje, daar ga ik voor 6 signaal van niks 9 voor meer exemplaren zegt onze oosterbuur alstublieft 11 binnenkort emeritus; dat geeft toch wel een beetje lucht 13 www.punt... 14 kraam maar snel wat onzin uit 18 lofdicht 20 toen Appie Baantjer groot geworden was 21 in 2000! Lekker!

1		2	3	4	5		6
			7				
8	9		10				11
12		13			14		
15					16		
17			18				19
			20			21	
22							

Prijswinnaars november 2008

S. van Oevelen, Wieringerwerf
T. Pelder, Haarlem
HMP Versteeg, Amsterdam

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

K	O	E	L	H	U	I	S
U		G	O	O	R		L
N	S		O	M		J	M
S	N	E	P		J	A	T
T	I	E	N	K	A	M	P
A	T		E	O		A	L
R		N	U	O	N		E
M	O	E	S	L	O	O	K

Oplossing november 2008

Thuis...en toch hoor ik er gewoon helemaal bij!

Parochianen de gelegenheid bieden overal vieringen te kunnen volgen van goede geluidskwaliteit? sIKN kent een flexibel kerktelefoonsysteem, gebruiksvriendelijk voor zowel zender als ontvanger. Een greep uit de aansluitmogelijkheden: bij ouderen die niet meer naar de kerk kunnen, in het verzorgingstehuis, thuis bij ziekte of bij (langdurig) verblijf in het buitenland.

Meer informatie of een offerte? Bel (0182) 75 05 20 of mail verkoop@sikn.nl.

sIKN

stichting intermediair kerkroep nederland

KERKELIJK MEELEVEN, OVERAL

Slotwoord door Mgr. de Jong

Verlag

Een Steen in de Vijver? Dan krijg je kringen! Een beweging in het water die zicht voortzet over het hele oppervlak heen, en ook daaronder komt de boel in beweging. Dat is de beeldspraak waar aan Steenindevijver.nl, website voor catechese van ons bisdom zijn naam ontleent. Op 17 januari jl. heeft Mgr. van Burgsteden sss. de vernieuwde website gelanceerd op de jaarlijkse impulsdag van het jongerenpastoraat en de catechese. Hij deed dat door een filmpje in werking te zetten dat nog steeds op de website te zien is.

Impulsdag Steenindevijver en Jongerenpastoraat Catechese; waar draait het om?

Zo'n honderdtwintig vrijwilligers en pastores uit het hele bisdom waren op 17 januari in de Mozes en Aäronkerk verzameld om deze inspirerende dag bij te wonen. Bijzondere gast was Mgr. Everard de Jong, hulpbisschop van het bisdom Roermond, en in de bisschoppenconferentie referent voor Jongerenpastoraat, Catechese en Onderwijs. In alle parochies van ons bisdom zijn mensen met enthousiasme actief om geloof door te geven aan kinderen, jongeren, en aan elkaar. In zijn openingswoord benadrukte Mgr. Van Burgsteden nog eens het belang van de catechese als opdracht van de kerk. Het geloof is niet alleen iets voor onszelf, maar iets dat doorgegeven wil worden.

Echo

Na het openingswoord hield Marcel Elsenaar, catecheet van het dekenaat Amsterdam, een inleiding

met als titel 'Catechese, waar draait het om?' Zijn eerste vraag aan de aanwezigen was om zich één of meer van hun eigen 'catechetische ervaringen' voor de geest te halen. Naar die ervaring kun je iets preciezer gaan kijken als je weet dat in het woord catechese het woordje echo te herkennen is. In de catechese weerklinkt iets. De uitspraak van een inspirerend persoon kan mijn geloof doen groeien omdat die diep in mij weerklinkt. Het voorbeeld in doen of laten, een gezamenlijke actie, de viering van een sacrament. In al deze situaties kan geloof groeien omdat ik iets buiten mij van binnen uit herken. Vervolgens kwamen de voorwaarden aan bod aan de hand van een tekst van Augustinus. Het kan niet zonder een beminrend hart, er moet openheid en vertrouwen zijn. En woord en daad moeten met elkaar in overeenstemming zijn. De catecheet moet spreken met kennis van het geloof en ken-

Workshop 'Ken jezelf als begeleider' door Miriam Borst

nis van het leven. En tenslotte mogen wij genieten van wat gebeurt. Het geloof mag (of moet) in ons herkenbaar zijn als vreugde. Dat maakt het ook aantekelijk.

Na deze woorden waarbij ieder weer even teruggevoerd werd naar een basis waren er twee rondes met workshops waarbij de deelnemers konden kiezen uit elf verschillende workshops waaronder: 'Hoe kies ik goede catechetische materialen voor het vormsel', Actie! Over het gebruik van activiteiten en excursies in jongerenpastoraat, de geloofskoffertjes, School en parochie, 'Ken jezelf als begeleider' en natuurlijk een workshop over een van de nieuwe projecten op de website Steenindevijver.nl, over Rituelen met kinderen van 8-12 jaar.

Er kwamen nog praktische vragen over het gebruik

van de nieuwe website, met name over de toegangscode. In het verleden hebben alle parochies een toegangscode voor een deel van de website met auteursrechtelijk beschermd materiaal ontvangen. Die codes zijn nog steeds werkzaam. Daarnaast kunnen vrijwilligers ook een persoonlijke code aanvragen via de webmaster (info@steenindevijver.nl). tenslotte gaf Mgr. De Jong een terugblik op de dag, waarmee hij aan de hand van veel voorbeelden en tips, het belang van de inhoud van deze dag, de ontmoeting en samenwerking onderstreepte. Daarna was de afsluiting met gebed waarin Mgr. De Jong voorging, en het koor van WJD-gangers de liederen begeleidde.

De Steen is in de vijver: nu zijn er nog de kringen die mogen groeien! ■

Opening van de Impulsdag in de Mozes en Aäronkerk

De pauze: veel vruchtbare ontmoetingen!

Boekwinkel 't Kruijspunt uit Hoofddorp had een prachtige tafel ingericht.

Opening van de website door Mgr. van Burgsteden

Huwelijk en gezin

Symposium

“Vrouw wie ben je?” over vrouw en man in maatschappij en kerk

Op 2 mei vindt een - voor Nederland - uniek symposium plaats. Uniek vanwege het onderwerp, uniek vanwege de brede samenwerking van verschillende organisaties en uniek vanwege de internationaal bekende sprekers. De rol van vrouw en man in maatschappij en kerk zal vanuit verschillende hoeken worden belicht.

Rocio Figueroa Alvear, afgevaardigde van de Pauselijke Raad van Leken - verantwoordelijk voor de vrouwen-tak, zal spreken over de rol en missie van de vrouw. Pia de Solenni, een Amerikaanse tv-persoonlijkheid – expert op het gebied van vrouwengezondheid, *life-issues*, het nieuwe feminisme en cultuur - gaat in op culturele trends en huidige uitdagingen voor de vrouw.

Samen met de andere sprekers zullen zij zorgen voor een inspirerende en verrassende dag.

Het symposium komt tot stand door samenwerking van verschillende bisdommen, opleidingscentra en bewegingen. Ook de FKT verleent medewerking. De dag vindt plaats in het congrescentrum “De Reehorst”, Bennekomseweg 24 te Ede (GLD)

Voor slechts 45 euro ontvangt u de toegangskaart die recht geeft op deze onvergetelijke dag. Uitgebreide lunch en borrel zijn inbegrepen. ■

Voor meer informatie en kaartverkoop: www.vrouwwiebenje.nl

Rocio Figueroa Alvear

Pia de Solenni

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkschrijvingen

T: 075 6474588 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot Holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Veertigdagentijd in Karmel Aalsmeer.

Creatief en bezinning.
- van 17-20 maart een icoon schilderen
- van 24-27 maart een midweek te gast

U leeft mee met de dagorde van de Karmel: samen bidden, eten en samen recreëren.

Opgave/inlichtingen:
Stommeerweg 15, 1431 ES Aalsmeer
karmelaalsmeer@planet.nl

20-21 maart 2009
Jaarbeurs Utrecht

Landelijke beurs voor alle kerken en parochies in Nederland!

Voor alle kerkelijk werkers, vrijwilliger of beroeps. Een prachtig evenement voor iedereen die zijn kerk een warm hart toedraagt.

Met vele actuele, praktische workshops, debatten met bekende politici en kerkelijke personen en diverse korte optredens.

De beurs in enkele begrippen:
Kerkstoelen • jeugdwerk • hulpverlening • administratie onderhoud • restauratie • pastoraat • kaarsen liturgisch textiel • geluidsinstallaties • verzekeringen reizen • beamers • kerkelijke kunst • muziekinstrumenten • etc.

“Ik hoop dat de kerkenbeurs Kerk en Gemeente 2009 mag uitgroeien tot een echte oecumenische beurs. Christenen van verschillende tradities kunnen elkaar ontmoeten en onderling bemoedigen en verrijken”
– Mgr. dr. G.J.N. de Korte, bisschop van Groningen-Leeuwarden

Bezoek onze website voor het laatste nieuws over de beurs.

www.kerkengemeente2009.nl

De Wild & Van de Wetering Events • Postbus 95 • 3780 BB Voorhuizen
T 0342 47 32 51 • E info@kerkengemeente2009.nl

Adverteren in SamenKerk of in de Naamlijst van Bisdom Haarlem?

0475 - 463 465
www.actauitgevers.nl

NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW

Spirit

Iets om over na te denken

Voor elke dag één zin, meer is niet nodig. Mediapastor Peter Denneman schreef voor elke dag een sprankelende zin om je door te laten inspireren, om je wakker te houden.

365 zinnen voor *spirit* in je leven!

REKLE L&D
MEDIA PASTORAAT

omvang: 136 pagina's
formaat: 18 x 13 cm.
prijs: € 14,95

onwijs gaaf over de laagbegaafde in de parochie

Wybe Dijk ging op zoek naar parochies waarin mensen met een verstandelijke beperking goed tot hun recht komen. Een boek voor laagbegaafden en hun familie, voor instellingen, kerkelijke werkers en parochianen.

omvang: 88 pagina's
formaat 20 x 20 cm.
prijs: ca. € 12,50

Bestellen: www.berneboek.com of 0413-291394

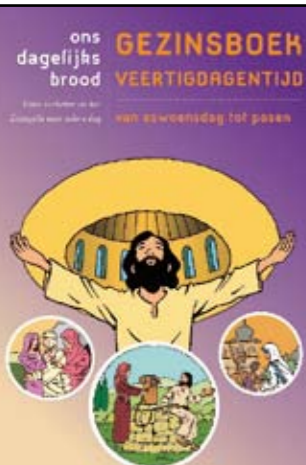
Uitgeverij Abdij van Berne

**VISSER
ELEKTROTECHNIEK B.V.**

Dé installateur bij u in de regio!

Havenstraat 9 • 1948 NP Beverwijk • Tel: 0251 - 27 99 99
info@visserelkro.nl • www.visserelkro.nl

Het tweede boek in de reeks 'Ons Dagelijks Brood' is uit.

Het gezinsboek voor de veertigdagentijd.

Voor iedere dag een verhaal uit het Evangelie, schitterend geïllustreerd.

€ 14,95 excl. porto.
Bestellen via www.dagelijksbrood.nl

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op www.tiltenberg.org of kom langs op de Tiltenberg!

**Grootseminarie
Het Willibrordhuis,
De Tiltenberg**

Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
telefoon 0252 345 345
www.tiltenberg.org
e-mail post@tiltenberg.org

Het Grootseminarie vraagt uw steun!

Als u ons wilt steunen met uw gebed, stuur ons dan bericht dat u lid wordt van de gebedskring (gratis). Wilt u ons ook financieel steunen? Dat is zeer welkom. Voor de opleiding en de studiebeurzen van de seminaristen is veel geld nodig. U kunt uw bijdrage overmaken op gironummer 54 64 t.n.v. het Grootseminarie te Vogelenzang.

Uit de Kroniek en de agenda van de bisschop

We gaan een nieuw jaar in, en willen van de gelegenheid gebruik maken om een veelgehoorde vraag te beantwoorden.

"Uit de kroniek en de agenda" geeft geen overzicht van de activiteiten van de bisschop en de hulpbisschop. Dat zou om meerdere redenen niet kunnen. Allereerst is er een veelheid van afspraken en ontmoetingen, vergaderingen en vieringen. Bovendien dragen veel van die ontmoetingen een persoonlijk karakter, en kunnen we dus om redenen van privacy daar geen melding van maken. Daarom beperken we ons tot enkele bijzondere elementen. We hopen dat u hiervoor begrip kunt hebben.

Hoofdredacteur.

Op 5 januari was er de interne nieuwjaarsbijeenkomst van de leden van de curie met de beide bisschoppen. 's Middags ging de bisschop naar Keulen, waar hij op uitnodiging van Kardinaal Meisner het Hoogfeest van de Verschijning des Heren meevierde. (6 januari)

De hulpbisschop was 's avonds aanwezig in Vogelenzang bij de maandelijkse Wilibrorddag.

Op 9 januari vierden bisschop en hulpbisschop de opening van het jubileumjaar met een feestelijke vesperviering in de Sint-Nicolaaskerk in Amsterdam. Aansluitend recipieerden zij in het naastgelegen Barbizon-hotel.

Op maandag 12 januari had de bisschop met de zendende instanties van het justitiepastaat een ontmoeting met minister Hirsch Ballin in Den Haag.

Op 13 januari namen bisschop en hulpbisschop deel aan de bisschoppenvergadering in Utrecht.

Op 15 januari reikte mgr. Van Burgsteden in Utrecht de Awards uit in het kader van de actie Kerkbalans.

Op 17 januari was de hulpbisschop bij de impulsdag catechese in Amsterdam, ter vervanging van de zieke bisschop.

Op 18 januari nam de hulpbisschop deel aan een oecumenische gebedsdienst van de raad van Kerken in het kader van de Bidweek voor de Eenheid.

Op 20 januari had de bisschop, en op 21 januari de hulpbisschop een interview met Radio Maria.

Op 21 januari ontving de bisschop de honorair consul van Italië en Frankrijk.

Op 23 januari werd de bisschop geïnterviewd voor de dagbladen van HDC.

Op 26 januari voerde de bisschop overleg met een delegatie van de Koreaanse gemeenschap.

Op woensdag 28 januari waren de bisschop en de hulpbisschop in Driehuis bij de crematie van bisdommedewerkster mevrouw Arja Paulus, voor wie de bisschop de absolute verrichtte.

Onbekende geschiedenis (28)

Onbekende geschiedenis (28)

Mevrouw Ria Limmen uit Purmerend stuurde ons een klassieke foto van een tweetal meisjes dat op de gevoelige plaat is vastgelegd bij gelegenheid van hun "Plechtig Aannemen", ook wel "Plechtige Hernieuwing van de Doopbelofte", genoemd. Op de achterkant van de foto staat met potlood geschreven: "Rietje en Louky met hun aanneming". De opname is gemaakt door de fotograaf "Riejo", Rijksweg 261 te Haarlem. Zij wil de foto graag teruggeven, maar weet niet waar Rietje en Louky nu wonen. We doen een beroep op de lezers van deze rubriek te helpen bij het zoeken naar de namen en het adres van de twee meisjes. Wie weet krijgen zij deze foto zelf wel onder ogen... Graag uw reactie naar: Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: ftwisk@bisdomhaarlem.nl

Onbekende geschiedenis (27)

Naar aanleiding van de door dhr. L.A.J. van der Weiden uit Heemstede aangeleverde onbekende foto kregen we een heel goed bruikbare reactie van dhr. J.T.P. Helmerhorst uit Assendelft. Hij herkende in de priester rechts onder op de foto, die naar de fotograaf kijkt, zijn vroegere pastoor Johannes Maria Vermeulen (1883-1970). De onbekende foto zit ook in het fotoalbum van deze pastoor, die in Assendelft werkzaam was van 1935 tot 1962, en zou genomen zijn bij een bisschoppelijke synode in de Kathedrale Basiliek St. Bavo te Haarlem. Dhr. Helmerhorst is jarenlang zijn koster geweest en kreeg na het overlijden van de pastoor dit fotoalbum. Met deze informatie zijn we gaan speuren in de bisschoppelijke bibliotheek en vonden tot onze verrassing dezelfde foto ook afgedrukt in "Sint Bavo", het godsdienstig weekblad voor het Bisdom Haarlem, 32^e jaargang - 2 november 1929, met als ondertekening: "De Haarlemsche Synode, 21-23 oktober 1929". In het bijbehorende artikel wordt uitvoerig verslag gedaan van deze driedaagse synode voor een groot aantal geestelijken uit het Bisdom Haarlem, die onder leiding stond van de bisschop Mgr. Joannes Dominicus Josephus Aengenent. Hoofddoel van deze synode was de bespreking van het in 1918 door Paus Benedictus XV afgekondigd Kerkelijk Wetboek en de eigen wetten van het bisdom hiermee in overeenstemming te brengen. Eenzelfde Synode, de eerste, werd gehouden op 16 september 1867 onder voorzitterschap van de toenmalige bisschop Mgr. Gerardus Petrus Wilmer. De derde Synode, en tot nu toe ook de laatste, werd gehouden op 27 juni 1949 onder leiding van bisschop Mgr. Joannes Petrus Huibers.

In de lijst van deelnemers aan de Synode van 1929 vinden we inderdaad ook de naam van Pastoor Johannes Vermeulen uit Bergschenhoek. Hij was daar als afgevaardigde van het dekenaat Delft.

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.